

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Versie december 2018

	Pagina
Voorblad	1
Inhoudsopgave	2
0. Inleiding	3
I: Vaststellingsverklaring voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	4
I.I Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling Schema en beschrijving: Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en Kindermishandeling	5
Uitwerking van de Stappen:	6
Stap 1 : In kaart brengen van signalen	6
Stap 2 : Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig thuis	7
Stap 3 : Gesprek met de ouder(s)	8
Stap 4 : Weeg het risico op en de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en raadpleeg bij twijfel altijd Veilig Thuis	8
Stap 5 : Beslissen: zelf hulp organiseren of melden	10
Stap 5a : Hulp organiseren en effecten volgen	10
Stap 5b : Melden en bespreken met de ouder(s)	11
II Verantwoordelijkheden van (naam van de basisschool) in het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat	12
III Sociale kaart van (naam van de basisschool)	13
IV Slot: Werkingsduur en evaluatie	14
Bijlage: Signalen van Kindermishandeling en huiselijk geweld	15

0: Inleiding:

Door een aantal veranderingen in de wetgeving, is de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van Markant Onderwijs uit 2011 hierop aangepast. Het betreft de stappen 4 en 5 van de meldcode, waarin een afwegingskader wordt opgenomen op grond waarvan professionals in staat zijn om te beoordelen of sprake is van (een vermoeden van) dusdanig ernstig huiselijk geweld of ernstige kindermishandeling dat een melding bij Veilig Thuis is aangewezen.

Deze meldcode voor de Markant basisscholen is gebaseerd op de basismeldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, november 2016.

Deze versie treedt in werking na vaststelling door het College van Bestuur, schooljaar 2018-2019.

In de afgelopen jaren is de aandacht voor huiselijk geweld en kindermishandeling onverminderd groot gebleven. Er zijn diverse maatregelen genomen om de aanpak te verbeteren. Zo is in juli 2013 de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in werking getreden. De meldcode behelst een stappenplan dat te gebruiken is bij vermoedens van mishandeling bij kinderen en volwassenen. De volgende beroepsgroepen dienen met de meldcode te werken: gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg, justitie, politie.

De voormalige advies- en meldpunten kindermishandeling en de steunpunten huiselijk geweld zijn bij gelegenheid van de inwerkingtreding van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) tot één organisatie omgevormd, het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling : AMHK, beter bekend als Veilig Thuis.

Dankzij de decentralisatie is de aanpak van huiselijk geweld en de aanpak van kindermishandeling nu meer in één hand bij gemeenten. Tegelijkertijd is geïnvesteerd in het scholen van professionals. Deze maatregelen laten onverlet dat de effectiviteit van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling kan worden verbeterd.

In het advies «Aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis» (3 oktober 2016) dat geschreven is n.a.v. een voortgangsrapportage Geweld in afhankelijkheidsrelaties, wordt vermeld om een **afwegingskader** in de meldcode op te nemen. Dit stelt professionals in staat om te beoordelen of sprake is van (een vermoeden van) dusdanig ernstig huiselijk geweld of ernstige kindermishandeling dat een melding bij Veilig Thuis is aangewezen. Deze tussenstap zal de effectiviteit van de aanpak vergroten en veiligheid duurzaam realiseren.

Waarom een afwegingskader?

Huiselijk geweld en kindermishandeling is veelal problematiek met een langdurig karakter. Geweld, verwaarlozing, misbruik en emotionele onveiligheid kunnen jaren aanhouden. Een gebeurtenis van huiselijk geweld en/of kindermishandeling is vrijwel nooit een incident dat op zichzelf staat. De meeste beroepskrachten zijn echter voor een relatief korte periode betrokken bij slachtoffers en plegers van huiselijk geweld of kindermishandeling. Zij beschikken veelal over onvoldoende informatie ten aanzien van eerder slachtofferschap of plegerschap van betrokkenen. Daarom is het van belang dat situaties van acute en/of structurele onveiligheid altijd bij Veilig Thuis gemeld worden, zodat Veilig Thuis signalen over een langere periode van tijd en vanuit verschillende bronnen bij elkaar kan brengen. En zodat Veilig Thuis snel(ler) signaleert wanneer opnieuw sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling en passende, toereikende hulp kan worden ingezet om structurele patronen van geweld te doorbreken. Het afwegingskader in stap 5 van de meldcode is hierop gericht. Met de melding wordt de hulpverlening niet overgedragen, maar in afstemming met Veilig Thuis opgepakt.

Alleen het ontwikkelen van een meldcode is niet voldoende, hij moet ook worden gebruikt. De beroepskrachten moeten ook getraind raken in het gebruik, zodat zij weten wat ze moeten doen als ze vermoeden dat een kind wordt mishandeld, verwaarloosd of misbruikt.

De basis van de meldcode is in alle sectoren zoveel mogelijk hetzelfde, zodat iedereen ook op de dezelfde manier handelt. Onderdelen die echt met een bepaald beroep hebben te maken, kunnen altijd worden toegevoegd. De meldcode beschrijft in 5 stappen wat bijvoorbeeld een arts, verpleegkundige of in dit geval een medewerker van Markant Onderwijs moet doen. Het basismodel is toegespitst op de sector onderwijs.

I: Vaststellingsverklaring voor de meldcode: handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Het College van Bestuur van Markant Onderwijs zijnde het bevoegd gezag van de Markant scholen voor Openbaar Primair Onderwijs in de gemeente Breda

Overwegende:

- dat basisschool de Toermalijn verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van dienstverlening aan zijn leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de medewerkers die werkzaam zijn bij basisschool de Toermalijn op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met leerlingen en ouders/verzorgers attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat basisschool de Toermalijn, een meldcode vast stelt, zodat de medewerkers die binnen de Toermalijn werkzaam zijn, weten welke stappen en acties van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat basisschool de Toermalijn in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de medewerkers bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, eer gerelateerd geweld, huwelijksdwang en vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis). Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden, mantelzorgers en huisgenoten;
- dat onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eer gerelateerd geweld, huwelijksdwang, vrouwelijke genitale verminking en het als minderjarige getuige zijn van huiselijk geweld tussen ouders en/of andere huisgenoten;
- dat onder medewerker in deze code wordt verstaan: de medewerker die voor basisschool de Toermalijn werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen van de basisschool onderwijs, zorg, begeleiding, of een andere wijze van ondersteuning biedt;
- dat onder leerling in deze code wordt verstaan: de leerling aan wie de medewerker zijn professionele diensten verleent.

Het wettelijk meldrecht voor huiselijk geweld en kindermishandeling biedt alle beroepskrachten met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht, het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld te melden, ook als zij daarvoor geen toestemming hebben van hun cliënt.

In aanmerking nemende:

de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo);
de Jeugdwet;
de Wet bescherming persoonsgegevens;
de Wet op het primair onderwijs;
het privacyreglement van Markant Onderwijs

stelt de hieronder beschreven Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast.

I.I. Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

- Observeer
- Onderzoek naar onderbouwing
- Gesprek met ouders: delen van de zorg

Stap 2: Collegiale consultatie en raadplegen Advies- en Meldpunt Kindermishandeling

- Consulteer interne en externe collega's tijdens:
  - Individuele leerlingbespreking met IB, bouwcoördinator/ afdelingsleider, directeur
  - groepsbespreking
  - extern ondersteuningsteam (EOT)
  - Centrum voor Jeugd en Gezin
- Bilateraal overleg met jeugdarts, sociaal verpleegkundige intern begeleider of andere betrokkenen, bijv. leerplichtambtenaar
- Consulteer ook Veilig Thuis
- Uitkomsten consultaties bespreken met ouders
- Overweeg registratie in het binnen Breda gebruikte meldsysteem Zorg voor Jeugd via de daarvoor vastgelegde procedure en als van toepassing de Verwijsindex Risicjongeren

Stap 3: Gesprek met de ouder

- Gesprek met de ouder: delen van de zorg

Stap 4: Weeg het risico op en de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en raadpleeg bij twijfel altijd Veilig Thuis

- Weeg risico, aard en ernst van de kindermishandeling of huiselijk geweld
- Vraag Veilig Thuis hierover een oordeel te geven.

Stap 5.a: Beslissen: is melden noodzakelijk

- [Bespreek met de ouder uw voorgenomen melding](#)
- [Meld bij Veilig Thuis](#)

Stap 5.b: Is hulpverlening (ook) mogelijk

- [Bespreek uw zorgen met de ouder](#)
- [Organiseer hulp door ouder en leerling door te verwijzen naar Bureau Jeugdzorg](#)
- [Monitor of ouder en leerling hulp krijgen](#)
- [Volg de leerling](#)

Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten in kaart en leg deze vast. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Bij vroegsignalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die u als leerkracht of andere betrokkene bij de leerling, of in de interactie tussen ouder en leerling waarneemt. In de signalenlijst uit de handleiding vindt u een overzicht van de signalen.

Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van het vroegsignaleringsinstrument van uw school of van de signaleringslijst Huiselijk geweld en kindermishandeling, zie bijlage 1.

In deze fase observeert u de leerling in de klas en eventueel daarbuiten (bijvoorbeeld tijdens een huisbezoek) waardoor u de signalen in kaart kunt brengen.

Het is gebruikelijk om in gesprek te gaan met de ouder tijdens haal- en brengmomenten. Tijdens het uitwisselen over de activiteiten van de dag, de leerling en de feitelijkheden die u opvallen, krijgt u een beeld waardoor u ook met informatie van de ouder de situatie in kaart kunt brengen. Daarnaast observeert u de ouder en het kind tijdens overige contactmomenten. U verzamelt alle signalen waardoor u duidelijker krijgt of er zorgen zijn en welke zorgen dit zijn.

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen legt u schriftelijk vast. Gespreksverslagen kunt u door betrokkenen laten ondertekenen. Hierdoor kunt u later bij de onderwijsinspectie verantwoording afleggen indien dit wordt gevraagd. U kunt dit vastleggen in het leerlingendossier, dat in een gesloten kast (met slot) of digitaal (met wachtwoord) wordt bewaard. Dit vanwege de privacygevoelige gegevens die u verzamelt.

Leg in het leerlingdossier de volgende gegevens vast:

- Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen u ziet, hoort of ruikt.
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten.
- Contacten over deze signalen.
- Stappen die worden gezet.
- Besluiten die worden genomen.
- Vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf uw signalen zo feitelijk mogelijk:

- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontcracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een medewerker die hierin geschoold is (bijvoorbeeld een orthopedagoog).

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een medewerker, meld de signalen dan bij de leidinggevende of de directie.

Conform de Wet Preventie en bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs, artikel 4 Verplichting tot overleg en aangifte inzake zedenmisdrijven (meld- en aangifteplicht) dient u als dat van toepassing is aangifte te doen bij de politie wanneer het om een vermoeden van een zedenmisdrijf gaat. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding.

Besprek de signalen met een deskundige collega. Vraag zo nodig ook advies aan Veilig Thuis. Als er behoefte is aan meer duidelijkheid over (aard en oorzaak) van letsel kun je hulp vragen aan een deskundige op het gebied van letselduiding.

Consultatie is - afhankelijk van de interne afspraken van de organisatie - mogelijk met de volgende collega's: de intern begeleider, de bouwcoördinator/afdelingsleider, de directie, de aandachtsfunctionaris kindermishandeling, een collega uit dezelfde klas en/of de jeugdverpleegkundige of jeugdarts. Het is ook mogelijk om de leerling in het extern ondersteuningsteam te bespreken, waarbij eventueel iemand van het Centrum voor Jeugd en Gezin aansluit. Welke mogelijkheden qua consultatie en opvoedondersteuning mogelijk zijn, is afhankelijk van de expertise en functies die het CJG Breda heeft.

Om de leerling 'open' (niet anoniem) te bespreken in het extern ondersteuningsteam (EOT) en met andere externe deskundigen is schriftelijke toestemming van de ouder vereist. Indien u in het contact transparant en integer bent, is de kans groot dat over deze zaken een open gesprek mogelijk is. In de meeste gevallen wordt toestemming door de ouder gegeven. Gespreksvaardigheid om in gesprek te gaan over zorgen en het vragen om toestemming van de ouder is een specifieke deskundigheid en kan door middel van scholing worden aangeleerd. Ook kunt u advies krijgen van Veilig Thuis of het EOT over het in gesprek gaan met de ouder. Indien de ouder weigert, is dit een zorgelijk signaal en moet het worden meegenomen in de weging (stap 4). De leerling kan overigens anoniem worden besproken wanneer de ouder geen toestemming heeft gegeven, maar dit verdient niet de voorkeur vanwege de eventuele vervolgacties.

Indien u ook maar enige twijfel heeft over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij de leerling, moet u advies vragen bij Veilig Thuis. Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat u zich zorgen maakt over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld. Zorgvuldig handelen vereist dat u nagaat of u advies moet vragen bij het Veilig Thuis.

Voor het bespreken in het extern ondersteuningsteam wordt een intakegesprek met ouder en/of leerkracht door het maatschappelijk werk of een ander lid van het EOT gevoerd. Door de ouder continu te betrekken en in overleg te treden, is de kans groter dat de ouder gemotiveerd is om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden.

Advies bij specifieke vormen van geweld over mogelijke risico's van vervolgstappen

Indien er binnen de school onvoldoende kennis aanwezig is over de aanpak van specifieke vormen van geweld, zoals eer gerelateerd geweld, huwelijksdwang, seksueel misbruik en vrouwelijke genitale verminking, vraag dan *altijd* advies aan Veilig Thuis over de vervolgstappen. Dit advies is ook van belang om mogelijke veiligheidsrisico's van eventuele vervolgstappen zorgvuldig te kunnen afwegen.

Leg de uitkomsten van de collegiale consultatie en/of het gegeven advies vast in het leerlingendossier.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat de leerling of een gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kunt u meteen advies vragen aan Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kunt u zo nodig in hetzelfde gesprek een melding doen zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet.

In noodsituaties kunt u overigens ook contact zoeken met de crisisdienst van Jeugdbescherming Brabant (telefoon: 088-0666999) en/of de politie vragen om hulp te bieden.

Veilig Thuis
St. Ignatiusstraat 253
4817 KK Breda
076-5233466 / 0800-2000
www.vooreenveiligthuis.nl

Stap 3: Gesprek met de ouder(s) en indien mogelijk met de leerling

Bespreek de signalen met de ouder(s) en indien mogelijk met de leerling, tenzij dit vanwege zijn jeugdige leeftijd niet mogelijk is of het gesprek voor hem te belastend is.

Hebt u ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de ouder, raadpleeg dan een deskundige collega en/of Veilig Thuis.

1. Leg de ouder en of kind het doel uit van het gesprek;
2. Beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan
3. Nodig de cliënt uit om een reactie hierop te geven;
4. Kom pas na deze reactie zo nodig met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen. In geval van vrouwelijke genitale verminking kunt u daarbij de 'Verklaring tegen meisjesbesnijdenis' gebruiken. Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de cliënt, is alleen mogelijk als:
5. Legt het gesprek vast en laat het indien mogelijk ondertekenen door alle betrokkenen.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en uit te wisselen over de ontwikkeling van de leerling, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouder expliciet uit tot het geven van zijn/haar mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie. Herkent de ouder de situatie? Hoe gedraagt de leerling zich thuis? Hoe reageert de ouder daarop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert de leerling hierop? Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen? Wat vindt de ouder daarvan? Hoe ervaart de ouder de opvoeding en zijn rol als ouder?

Breng de ouder na overleg met anderen op de hoogte. Informeer en wissel tijdens deze contacten continue uit over de ontwikkeling van de leerling en de zorgen die u hebt.

Indien een handelingsplan wordt ingezet voor de leerling, bespreek dit met de ouder. Bespreek ook tussentijds en na afloop de resultaten van het handelingsplan.

Indien de ouder de zorgen herkent kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Daarnaast kunnen handelingsadviezen worden uitgewisseld voor in de klas en thuis.

Indien tijdens het gesprek met de ouder blijkt dat de zorgen een andere oorzaak hebben, kunt u dit traject afsluiten. U kunt de leerling en de ouder binnen de interne en externe ondersteuningsstructuur van de school verder begeleiden.

Het doen van een melding bij Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder, is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de ouder, die van u zelf, of die van een ander in het geding is; of
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder door dit gesprek het contact met u zal verbreken en de school zal verlaten.

Bij een adviesvraag wil Veilig Thuis graag de naam en functie weten van de beller, maar de naam van het kind en het gezin waarover het gaat hoeft niet bekend te worden gemaakt. Bij een melding zullen de gegevens van kind en gezin wel bekend moeten worden gemaakt.

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en vraag in geval van twijfel altijd (opnieuw) advies aan Veilig Thuis

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouder het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Raadpleeg in geval van twijfel altijd (opnieuw) Veilig Thuis. De medewerkers van Veilig Thuis bieden ondersteuning bij het wegen van het geweld en van de risico's op schade en zij kunnen adviseren over vervolgstappen.

Gebruik onderstaand afwegingskader:

Afweging 1

Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier.

Ja: Ga verder met afweging 2.

Afweging 2

Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?

Nee: Ga verder met afweging 3.

Ja: Melden bij Veilig Thuis.

Als je deze afweging met 'ja' beantwoord hebt, doorloop je de afwegingen 3 tot en met 5 samen met Veilig Thuis.

Professionele norm:

Het melden van vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling is een professionele norm in ALLE gevallen waarbij sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid.

Acute onveiligheid betekent dat een persoon in direct fysiek gevaar verkeert, dat diens veiligheid de komende dagen niet gegarandeerd is en dat direct bescherming nodig is. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om (een ernstig vermoeden van) seksueel geweld of (dreiging van) fysiek geweld, bijvoorbeeld het fysiek mishandelen van kinderen, het onnodig toedienen van medicijnen of een gevaarlijke afwezigheid van basale verzorging bij zorgafhankelijke kinderen (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak).

Structurele onveiligheid: van structurele onveiligheid wordt gesproken als in gezinnen of huishoudens sprake is van zich herhalende of voortdurende onveilige gebeurtenissen en situaties. Herhaald huiselijk geweld en/of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst. Structurele onveiligheid heeft schadelijke gevolgen door de voortdurende dreiging en (emotionele) onveiligheid. Er kan sprake zijn van een patroon van herhaald geweld maar bijvoorbeeld ook van permanente gebreken in de geestelijke en lichamelijke verzorging van zorgafhankelijke kinderen. Bijvoorbeeld minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanige verslavingsproblematiek dat hun fysieke en emotionele veiligheid wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. Denk ook aan escalerende vormen van stalking in partnerrelaties als specifiek voorbeeld.

Zie ook bijlage 2.

Afweging 3

Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden?

Nee: Melden bij Veilig Thuis.

Ja: Ga verder met afweging 4.

Als je de tweede afweging met 'ja' hebt beantwoord, zul je de afwegingen 3 tot en met 5 samen met Veilig Thuis doorlopen.

Professionele norm:

Het melden van vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling is een professionele norm in alle niet-acuut onveilige en niet structureel onveilige situaties, waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld of kindermishandeling.

Afweging 4

Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten?

Nee: Melden bij Veilig Thuis

Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.

Als je de tweede afweging met 'ja' hebt beantwoord, zul je de afwegingen 3 tot en met 5 samen met Veilig Thuis doorlopen.

Professionele norm:

Het melden van vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling is een professionele norm indien een beroepskracht hulp biedt of organiseert om een kind te beschermen tegen (het risico op) huiselijk geweld of kindermishandeling en de betrokkenen de hulp niet aanvaarden of niet bereid of in staat zijn zich in te zetten om herhaling te voorkomen.

Afweging 5

Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van veiligheid en/of het herstel van alle betrokkenen?

Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis

Ja: Hulp afsluiten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

Professionele norm:

Het melden van een (vermoeden van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling is een professionele norm indien een beroepskracht hulp biedt of organiseert en het (risico op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling blijkt niet te stoppen of de onveilige situatie herhaalt zich.

Stap 5: Beslissen: is melden noodzakelijk en is hulpverlening mogelijk

Stap vijf van het stappenplan is zodanig aangepast, dat niet langer sprake is van enkel een keuze tussen hulp organiseren of melden bij Veilig Thuis. Het is de bedoeling dat als uit het afwegingskader blijkt dat sprake is van (vermoedens van) dusdanig ernstig huiselijk geweld of kindermishandeling, dat een melding is aangewezen, naast de melding bij Veilig Thuis eveneens hulp kan worden georganiseerd. Bij een melding bepaalt Veilig Thuis in overleg met u of ook handelen van Veilig Thuis nodig is naast de hulp die u mogelijk al in gang heeft gezet. Informatie over de betrokkene wordt door Veilig Thuis vastgelegd. Hierdoor kan bij nieuwe meldingen de voorgeschiedenis worden meegewogen.

Het is van belang dat in stap 5 *beide* beslissingen en *in deze volgorde* worden genomen. U vraagt zich eerst af of melden noodzakelijk is, aan de hand van de uitkomsten van stap 4 over de mate van ernst van de gesignaleerde (dreiging van) huiselijk geweld of kindermishandeling en het afwegingskader. Vervolgens besluit u of het bieden van hulp tot de mogelijkheden van zowel u als de betrokkenen behoort. Wanneer melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, zal de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp en aan welke voorwaarden deze moet voldoen, in overleg met Veilig Thuis beantwoord worden.

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

Meent u, op basis van uw afweging in stap 4, dat u de leerling en zijn gezin redelijkerwijs *voldoende* tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:

- *organiseer* dan de noodzakelijke hulp;
- *volg* de effecten van deze hulp; en
- *doe* alsnog een *melding* als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.

Als de school gebruik heeft gemaakt van het extern ondersteuningsteam, kan dit team verdere actie coördineren. Het extern ondersteuningsteam bespreekt de hulpvraag van school en ouders, beoordeelt de hulpvraag, stelt een aanpak vast, geeft handelingsadviezen voor de leerkracht en adviseert over verdere hulp. De verantwoordelijke medewerker binnen de school bespreekt met de ouder de uitkomst van de bespreking in het extern ondersteuningsteam. Bespreek met de ouder de verder te nemen stappen voor geadviseerde hulpverlening voor de leerling en/of de ouder. Geef informatie en maak afspraken over de eventuele indicaties die nodig zijn voor verdere hulp. Verwijs de ouder door en vraag daarna of de ouder is aangekomen bij de hulp. Indien u voor een van voorgaande stappen ondersteuning nodig heeft, vraag deze aan bij het extern ondersteuningsteam.

Maak in de klas afspraken over begeleidings- en ondersteuningsbehoeften van de leerling. Stel een handelings- of begeleidingsplan op en voer dit uit. Deel de uitkomst van deze bespreking met de ouders.

Stap 5b: Melden en bespreken met de ouder

Melden en bespreken met de ouder, U kunt de melding ook bespreken met de leerling wanneer deze 12 jaar of ouder is.

Kunt u de leerling niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermen of twijfelt u er aan of u voldoende bescherming hiertegen kunt bieden:

- meld uw vermoeden bij Veilig Thuis;
- sluit bij uw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- overleg bij uw melding met Veilig Thuis wat u na de melding, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om uw cliënt en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Bespreek uw melding vooraf met de ouder. Leg uit waarom u van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.

1. Vraag de leerling en/of ouder uitdrukkelijk om een reactie.
2. In geval van bezwaren van de leerling en/of ouder, overleg op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren en leg dit in het document vast.
3. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om uw leerling of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in uw afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
4. Doe een melding indien naar uw oordeel de bescherming van de leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de leerling en/of ouder over de melding kunt u afzien:

- als de veiligheid van de leerling, die van u zelf, of die van een ander in het geding is; of
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de leerling en/of de ouder daardoor het contact met u zal verbreken.

Indien na enige periode onvoldoende verbetering zichtbaar is, is het van belang opnieuw contact op te nemen met Veilig Thuis en eventueel opnieuw een melding te doen. Veilig Thuis adviseert, indien nodig, meerdere keren contact op te nemen indien u onvoldoende verbetering of verslechtering ziet.

II Verantwoordelijkheden van basisschool de Toermalijn in het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt basisschool de Toermalijn er zorg voor dat:

directie, bestuur en/of leidinggevenden:

- de meldcode opnemen in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid van de organisatie;
- een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling (mogelijk de intern begeleider) aanstellen;
- deskundigheidsbevordering opnemen in het scholingsplan;
- regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aanbieden aan medewerkers, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluiten op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de meldcode aansluiten op de zorgstructuur van de organisatie;
- ervoor zorgen dat er voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar zijn om de medewerkers te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de meldcode;
- de werking van de meldcode regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid geven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- afspraken maken over de wijze waarop [naam basisschool] zijn medewerkers zal ondersteunen als zij door ouders in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen;
- afspraken maken over de wijze waarop [naam basisschool] de verantwoordelijkheid opschaalt indien de signalering en verwijzing voor een leerling stagneert;
- eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de meldcode.

intern begeleider en/of direct leidinggevende:

- als aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling is aangesteld;
- als vraagbaak functioneert binnen de organisatie voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling;
- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- kennis heeft van de stappen volgens de meldcode;
- taken vaststelt van een ieder (Wie doet wat wanneer) en deze in de meldcode vastlegt;
- de sociale kaart in de meldcode invult;
- deelneemt aan het extern ondersteuningsteam;
- de aansluiting van de meldcode op de werkprocessen uitvoert;
- de aansluiting van de meldcode op de zorgstructuur uitvoert;
- samenwerkingsafspraken vastlegt met ketenpartners in de meldcode (sociale kaart);
- de uitvoering van de meldcode coördineert bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen;
- zo nodig contact opneemt met Veilig Thuis voor advies of melding;
- de genomen stappen evalueert met betrokkenen;
- toeziet op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin;
- toeziet op dossiervorming en verslaglegging.

leerkracht, vakleerkracht en/of remedial teacher:

- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de intern begeleider bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- afspraken uitvoert die zijn voortgekomen uit het overleg met de intern begeleider of andere betrokkenen, zoals observeren of een gesprek met de ouder;
- de resultaten bespreekt van deze ondernomen stappen met de intern begeleider of andere betrokkenen.

de directie, de leidinggevende en de medewerkers zijn niet verantwoordelijk voor:

- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld;
- het verlenen van professionele hulp aan ouders of leerlingen (begeleiding).

III Sociale kaart van basisschool de Toermalijn

**Deze sociale kaart invullen met de organisatiespecifieke samenwerkingspartners.
Indien mogelijk ook een contactpersoon invullen.**

Organisatie : Politie alarmnummer (bij noodsituaties)
Telefoonnummer : 112

Organisatie : Crisisdienst Bureau Jeugdzorg (bij noodsituaties)
Telefoonnummer : telefoon: 088-0666999

Organisatie : Veilig Thuis
Contactpersoon :
Adres : St. Ignatiusstraat 253, 4817 KK Breda
Telefoonnummer : 076-5233466 / 0800-2000
Website : www.vooreenveiligthuis.nl

Organisatie : Algemeen en School Maatschappelijk Werk
Contactpersoon :
Adres : Willemstraat 20, Breda
Telefoonnummer : 076-5305888
E-mailadres : info@imwbreda.nl

Organisatie : Bureau Jeugdzorg
Contactpersoon :
Adres : Markendaalseweg 44, Breda
Telefoonnummer : (076) 560 04 00
Website: : <http://www.wijkwijsbreda.nl/organisaties/bureau-jeugdzorg-noord-brabant-breda>

Organisatie : GGZ
Contactpersoon :
Adres : Poolseweg 190, Breda
Telefoonnummer : 088-0165900
Website : <https://www.ggzbreburg.nl/>

Organisatie : Jeugdgezondheidszorg
Contactpersoon :
Adres : hoofdvestiging: Doornboslaan 225-227, Breda
Telefoonnummer : 076-5282051
Website: : <https://www.ggdwestbrabant.nl/jeugdgezondheidszorg>

Organisatie : Centrum voor Jeugd en Gezin
Contactpersoon :
Adres : Willemstraat 20, 4811 AL Breda
Telefoonnummer : 0800-4440003
Website : <https://www.cjgbreda.nl/jongeren#cjgbreda>

Organisatie : Politie (ook sociale jeugd- zedenzaken)
Contactpersoon : hier wijkagent invullen. en tel. nummer van de wijkagent
Adres :
Telefoonnummer : 0900-8844
E-mailadres :

Organisatie : Meldregister Zorg voor Jeugd

Contactpersoon : Steven Asselbergs

Adres :

Telefoonnummer : 076-5294666

E-mail : zvj@breda.nl

Website : <https://www.zorgvoorjeugd.nu/zorg-voor-jeugd/west-brabant/over-zorg-voor-jeugd/>

Organisatie : Afdeling Leerplicht Gemeente Breda

Contactpersoon : Job Hulsbosch of Daniëlle Wouters

Adres : Claudius Prinsenlaan 14, Breda

Telefoonnummer : 076-5294080/ 06-13373847

E-mailadres : hj.hulsbosch@rblwest-brabant.nl; damp.wouters@rblwest-brabant.nl

Organisatie : Juzt

Contactpersoon :

Adres : Erasmusweg 34, Breda

Telefoonnummer : 076-5256444

E-mailadres : <https://www.juzt.nl/>

Organisatie : Stichting MEE

Contactpersoon :

Adres : Heerbaan 100, Breda

Telefoonnummer : 076 522 30 90

E-mailadres : info@meewestbrabant.nl

IV: Slot

Werkingsduur en evaluatie

De code treedt in werking met ingang van 1 augustus 2018 en wordt voor een periode van 4 jaar ingesteld.

De werking en opbrengst wordt jaarlijks op school- en WSNS niveau geëvalueerd. De evaluatie op Markant niveau vindt jaarlijks plaats via schriftelijke verslaggeving door de directeuren aan het C.v.B. en tijdens een bespreking tijdens het Markant directieoverleg en het Markant IB-overleg.

Waar nodig wordt de code op basis van de evaluatiegegevens (tussentijds) bijgesteld.

Bijlage 1 bij Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling scholen Markant Onderwijs

Signalen (kinderen van 0 – 12 jaar)

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4 – 12 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben.

Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- timide, depressief
  - weinig spontaan
  - passief, lusteloos, weinig interesse in spel
  - apathisch, toont geen gevoelens of pijn
  - in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
  - labiel
  - erg nerveus
  - hyperactief
  - negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
  - negatief lichaamsbeeld
  - agressief, vernielzucht
  - overmatige masturbatie
- tegenover andere kinderen:
- agressief
  - speelt weinig met andere kinderen
  - wantrouwend
  - niet geliefd bij andere kinderen
- tegenover ouders:
- angstig, schrikachtig, waakzaam
  - meegaand, volgzaam
  - gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders
- tegenover andere volwassenen:
- angst om zich uit te kleden
  - angst voor lichamelijk onderzoek
  - verstijft bij lichamelijk contact
  - angstig, schrikachtig, waakzaam
  - meegaand, volgzaam
  - agressief

- overdreven aanhankelijk
  - wantrouwend
  - vermijdt oogcontact
- overig:
- plotselinge gedragsverandering
  - gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
  - slechte leerprestaties
  - rondhangen na school
  - taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- vergeet preventieve inenting
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen of oppakken
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slecht huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Overgenomen uit: A. Wolzak, Kindermishandeling- signaleren en handelen. Basisinformatie voor mensen die werken met kinderen. Utrecht: NIZW, 2001 (4^e druk), ISBN 90-5050-797-2

Bijlage 2:

Voorbeelden van acuut onveilige situaties van huiselijk geweld en/of kindermishandeling

- Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft
- (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe
- Poging tot verwurging
- Wapengebruik
- Geweld tijdens de zwangerschap
- (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld, of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar
- Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking)
- Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel
- Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt
- Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn
- Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suicidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs
- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Voorbeelden van structureel onveilige situaties van huiselijk geweld en/of kindermishandeling

Bij structureel onveilige situaties van huiselijk geweld en/of kindermishandeling staat de herhaling van en/of het voortduren van onveilige situaties en/of geweld centraal. Anders dan bij acute onveiligheid wordt (structurele) emotionele onveiligheid en de belemmeringen die dat geeft voor (duurzame) veilige ontwikkeling van kinderen door veel beroepskrachten niet gesignaleerd (Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ), 2016). Het is daarom extra van belang dat juist ook de meldnormen voor 'structureel onveilige situaties' in dialoog verder uitgewerkt worden. De emotionele onveiligheid en structurele inperking van (de ontwikkelingsmogelijkheden van) slachtoffers verdient hierbij bijzondere aandacht.

Bij het formuleren van voorbeelden van structureel onveilige situaties worden doorgaans de volgende categorieën onderscheiden:

- lichamelijk geweld
- psychisch geweld
- lichamelijke verwaarlozing
- emotionele verwaarlozing
- seksueel geweld
- en overige vormen van geweld en onveiligheid (zoals bijvoorbeeld eer gerelateerd geweld).